

De symbolo

est. **C**ūq; dñi iacuiſſet mortu⁹ reuixit. et mulieri aſſidēti ſibi dixit: **C**ito uoca ſacerdotē. **S**acerdos adest z corā oib; cōfiteſ dicēs. **E**go ſui raptus ad tribunal xp̄i. z cū in trib; maxime accuſarer a deimonib;. z ferri deberet ſn̄a ꝑ me: piſſi/ma m̄ rogauit filiū ſuū vt ad corpus redirez locum penitētie ſuſcepturus qđ et factum eſt. **U**nū de peccatis erat qđ de/ cimas ex agris meis z bonis nō cōplete dedi. **S**ecūndū qđ piſces cuꝝ ſocijs meis de religioſoz piſcina cepit comedi. **T**ercium qđ ſegetes pauperū cū canib; uenatic; ꝑculcaui. **A**d hoc ruſtica ab eo dānum paſſi dixerūt. **C**ur debuisti dñe ꝑ his dānari: cū uobis hoc puro corde dimiſimus. **A**t illa ueſtra remiſſio n̄ ſufficit mihi ad ſalutē. qz ditior eras ad ſoluendū q̄ uos ad relaxandū. hec dicēs: uiffit damna reſtitui. z ſic deceſſit. **E**xemplū aliud de beata uirgine **F**uit quidā uir nobilis: ꝑ tyrannus totus erga ſuos z alienos vt oēs uindictaz peteret a deo de eo. z hūc ꝑtrigit infirmari ad morteꝝ. **Q**ui aduocans ep̄m loci illius pure cōfeſſus eſt. a quo petiuit: vt ſibi ſanitate apud deum impetraret. **Q**ui ep̄s (qz bonus erat) obtinuit ſibi ſanitatē: ꝑ ſtita tamē prius fide: qđ cerēo neminē lederet. **Q**uo ꝑualeſcere amplius indifferenter oēs leſit. ita vt nō ſoluz ei: ꝑ etiā ep̄o oēs maledicerēt. **P**oſt hoc iterū infirmatus eſt z oppreſſus igne ſacro ſicut prius a deo vt oia eiꝝ membra arderēt. z de uita deſperaret. **U**ocauit igitur ep̄m ꝑmittens ſatiſfactionē de ſi/ de nō ſeruata: vt itez ſanus fieret. qđ renuit recedens cū indignatiōe. **A**ppropi/ quante autem morte clamauit: z beatā uirginem inuocauit. **E**t reſpicēs in celū uidit in acre pendente filiuꝝ dei oīpo/ tentis in cruce. z matrem ſuam ſibi aſtātem z orantem ꝑ ſe: **A**t ieſus ait. **N**on poſſum facere. **E**cce em̄ ruruꝝ crucifixi me. z oſtendit ei cicatrices ſanguineas. **Q**uo dyidēs peccatoꝝ i genuit ex

clamās uoce magna. **O** bone ieſu ſi te crucifixi peccatis meis: matrē rāmen tuam ſemp honorauit. ieſunauerat em̄ omni ſabbato ad honorē beate uirgis. **C**ū qđ ſic clamaret audiuit uocē ieſu dicētis m̄i oranti. **E**cce mater dedi eū tibi. z ſanar⁹ eſt. **Q**ui poſtmodū ablata reſtituit z uitā emēdauit z laudabili ſine q̄euit

Incipit expoſitio

ſuper ſymbolum apoſtolorum. **A**

Omnis qui uiuit z credit in me nō morietur in eternū. **Joh. xi.** **S**ciendū qđ fides frequenter eſt ꝑdicanda fide lib;. z ab eis diligēter cuſtodienda. qz eſt fundamētū oīs boni. **U**n ap̄ls. **F**undamētū aliud nemo ꝑt ponere ꝑter illud qđ poſitū eſt. qđ eſt ieſus xp̄s. i. fides xp̄i. **Aug.** **F**ides eſt bonorū fundamētū. fides eſt humane ſalutis initiū. ſine hac nemo ad filioꝝ dei numerū poteſt puenire. **H**ebreoꝝ. xi. **I**mpoſſibile eſt ſine fide deo placē. **E**r go vt deo placere poſſimus debem⁹ habere fidem rectam. integrā. z firmā. qz ꝑm ap̄lm ad **H**ebreoꝝ. x. **I**uſtus ex ſu de uiuit. **U**n etiā **C**hriſoſt. in tractatu de ſymbolo. **F**ides religionis catholice lumē eſt anime. oſtium uite. fundamētum ſalutis eterne. **N**os igitur de fide eccleſie ſumus locuturi. **N**unc ſciendū qđ in ſymbolo apoſtolorū duodecim ſūt articuli ꝑm numerū ap̄loꝝ a quibus cōpoſitum eſt. **N**am duodecim ap̄li ꝑgre gati deſcripſerūt duodecim articulos ſi dei in ꝑmo cōſilio. de quo habet actuꝝ xv. **C**uiꝝ ꝑma diſſiniō ſuit data ꝑ beatum **P**etrū. ſed beatus paulus non habetur ibi qui tūc adhuc nō fuit elect⁹ in apoſtolū. **E**t ꝑmus articulus ꝑtinet ad patrem. z alij ſex ad filiū. z quinꝝ uel timi ad ſp̄itū ſanctū. **P**ro quo notādū qđ nullus hominum dubitare debet. ꝑ quilibet chriſtianus tenetur credere tri/

nitatem psonarum. z unitatem eēntie di
uine. Nec tamen curiose pscrutanda est
beata trinitas. sed simpliciter credenda
Bernardus. Scrutari hāc temeritas
ē. credere pietas. nosse vita eterna
Hec autē beata trinitas multipl̄r pro
batur. Primo p sacram scripturā. **Uñ**
dr̄ Gen. i. Faciamus hominem ad hi/
maginem z similitudinem nostram. hoc
est verbum patris ad filium z spiritum
sanctum. **Faciamus em̄** signat plurali/
tatem psonaz. hūmaginē in singulari sig
nat unitatem eēntie. **Item** pbatur per
auctoritatem angelicam. **Unde Esaie**
vi. dr̄. Sanctus sanctus sanctus dñs de
us sabaoth. id est deus exercitū. plena
est om̄is terra gloria ei. **Sic em̄** canūt
angeli in celo. dicūt em̄ ter sanctus sc̄s
sc̄s: ad designā dum trinitatem psona/
rum. postmodū dñs deus. ad designā/
dum unitatem eēntie. **Item** pbatur p
apl̄m. i. **Joh. v.** Tres sunt q̄ testimoni
um dant in celo. pater. verbum. z spūs
sc̄s. z hi tres unum sunt. **Christus** in
euāgelio dicit. vt habet **Matth. ultio.**
Baptisantes vos in noie patris z filij.
et spūs sancti. **Item** cognoscit̄ in creatu/
ris: nō tamē plene cognoscī potest in ali
qua creatura. **Primo** cognoscitur in so
le. **Uñ Aug. dicit.** Tria sunt in sole.
sc̄s qd̄ est. i. substantia. qd̄ lucet. i. splen
dor. qd̄ calet. i. calor. **Et** calor pcedit a
sole z a splendore. sic est de trinitate. q̄a
spūs sanctus procedit a patre z filio. **Itē**
in aqua. verbi gratia. **Fons** est p se. rī
uulus fluit a fonte. stagnum generatur
ab vtroq̄. **Item** si speculuz ponitur in
aquā clarā ztra solem: tūc tres soles
apparent. vnus in celo. z duo in radio.
Sic inspicendo sacram scripturam in/
uenimus trinitatem psonarum. z unita
tem eēntie. **Item** magnitudo creatura/
rum z pulchritudo z utilitas creatura/
rum ad trinitatem ptinet: in magnitudi
ne denotat̄ dei patris potentia. in pul
chritudine dei filij sapiētia. in utilitate

spūs sancti bonitas. **Queritur** circa p̄dī
cta. quare omnipotētia plus appropria
tur patri q̄ filio vel spūs sancto. cum ta
mē sit vnus omnipotens **Unde Anastasius.**
Om̄ipotens pater. om̄ipotens fi
lius. om̄ipotēs spūs sanctus. z tamē nō
tres omnipotētes. s̄ vnus omnipotens.
Rūdeo fm̄ Aug. de tri. **Uñ** in creatu
ris solet notari defectus potentie. in pa
tre ppter antiq̄tatem. **In** filio solet no
tari ignorantia ppter iuuentutem z in/
experientiam **Et** nomē spūs sancti sona
re solet vehemētiam **Uñ Esa. ij.** Quie
scite ab homine cuius spūs in naribus
eius **Et** ne putet similiter esse in diuinis
sicut in creaturis. **Patri** nō solū attribū
itur potētia sed om̄ipotētia. ne videatur
senior. **Et** ob hoc dr̄ in symbolo. credo
in deum patrē om̄ipotētem **Et** filio at
tribuitur nō solū sapiētia. sed etiā om̄is
sapiētia z sciētia. ne videat̄ minor z mi
nus sciēs aut minus exptus. **Spūs** san
cto attribuit̄ bonitas: ne putet̄ crudelis
aut vehemēs. **Uñ ps̄.** Spūs tuus bo
nus deducet me in terrā rectam. **Ecc̄i.**
xxij. Spūs meus sup̄ mel dulcis

De primo articulo fidei

Credo in deum patrem om̄ipo
tētem creatorem celi z terre **Istū**
primum articulum ponit beatus
Petrus apostolus. in quo cōtinēt̄ur dē
fincte tres credite veritates. **Quarum**
p̄ma est de diuina unitate cū dr̄ **Credo**
in deuz in singulari z nō in plurali. **Secū**
cūda de diuina oīpotentia cum dr̄. pa
trem omnipotentem **Tertīa** de mundi
creatōe cum dicit̄: creatorem celi z terre.
Credo in deum. **Circa** quod notandū
q̄ est differentia inter credere in deo. z cre
dere deum. z credere in deum. **Secūm**
magistrum sentētiarum li. iij. dist. xxij.
qui dicit. **Credere** deo est credere vera
esse q̄ loquitur deus. quod etiam malī
faciunt. z nos credimus homini. sed nō
in homie **Credere** deū est credere q̄ ipse
sit deus. qd̄ etiāz multi faciūt. quia fm̄

De simbolo

Jacobū. Demones credūt et tremiscūt
Credere in deū est credēdo deum ama/
re p affectum. et credēdo in eum ire. scz p
bonum opus. et credēdo ei adherē quā
tum ad tolerantā mali. et credendo xpi
mēbris incorporari quantū ad dilectōem
pximi. **P**atres omnipotentē: hoc est val
de dulce verbū hominī fidelī. **M**agna
em spes datur hominī in xpo illo. **P**a/
tri em nunq̄ pot est deesse bona volun/
tas ad filios: precipue cum ipse fm apo
stolū est pater misericordiarū. **E**t fm dī
ctū **Esaiē. xlix.** **D**ominus obliuiscit filio/
rum suorū q̄s mater carnalis. **S**ic em ait
Nūquid potest mater obliuiscit infantē
suum vt nō misceatur filio vteri sui. **E**t
si ipa oblita fuerit ego tamen nō obliui/
scar tu: in manibz meis descripsi te. **C**ū
aut oipotēs sit nō pōt ei deesse potestas
nō implendo bonam volūtatē quam
habet ad filios. **C**ōtra hoc verbū vidē
tur peccare qui derelinquūt deum p in/
iustiarum rerum acq̄sitiōem. et adherent
diabolo nō restituendo res iniustas: cre
dentes se fame mori si deo p̄sidenter ser/
uirent. **V**ident em credere q̄ diabolus
melioris volūtatē vel potestatis sit ad
puidendū eis qui sibi seruiūt q̄s deus.
Quomodo ergo et cū quali fiducia di/
cūt tales in simbolo. **C**redo in deū pa
trem omnipotentem creatorē celi et terre.
id est fm **Aug.** creatorē omniū rerum
visibilū et inuisibilū. **D** **C** **S**ciē/
dum circa hoc. q̄ deus creauit triplices
naturam. s. pure spūalem vt āgelos. pu
re corporale vt elemēta. celū. terram. la/
pides. ligna. et sic de alijs. **E**t creaturā
p̄tīm spūalem et partim corporalem. vt
hoīem: cuius aīa est creatura spūalis.
corpus vero est creatura corpalis. **N**o/
ta dīctā inter creare et facere. **C**reare
est ex nihilo aliquid facere. et hoc est im
possibile fm **A**resto. qui dicit p̄mo d̄ ge
neratōe et corruptōe. **E**x nihilo nihil fit
Et p̄terea **A**resto. viij. phisicorum di
cit mundum ab eterno fuisse. sed a deo

creatum. **U**n̄ **Beñ. i.** **I**n p̄ncipio crea
uit deus celum et terram. **S**z facere est
ex aliquo aliquid facere. **E**t creare soluz
pertinet ad deum. **C**ontra hunc articu
lū sunt manichēi. qui dicunt visibilia eē
creata a p̄ncipe tenebrarū. inuisibilia ve
ro a deo. **Q**ue heresis ē odilis deo et ho
minibz: **D**eo. quia talis heresis deo su
um dominū dīminuit: dū visibilia eius
dominio subtrahit. **H**oībus. qz contu
meliā eis facit dum eos ex parte ex qua
visibiles sunt diabolo attribuit. immo
talis heresis de honestat omēs visibiles
creaturas dum eas dicit a diabolo esse
creatas. **E** **C** **E**x consideratōe illi
us articuli homo dirigitur ad tria. **P**ri
mo ad gratiarū actōes. quia ex quo de
est creator omnium creaturarum: certū
est quicqd sumus vel habem⁹ a deo ha
bemus. i. **C**horinth. iij. **Q**uid habes
quod nō accepisti. **p̄s.** **D**omini est terra
et plenitudo eius. **S**ed ex quo omnia a
deo habem⁹: tūc merito tenemur ei gra
tiarū actōes reddere referre. **p̄s.** **Q**uid
retribuam domino p omnibus que re/
tribuit mihi. **C**hr̄ost. in sermone quo/
dam. **L**iberalissimus est deus. **Q**uan
ta tibi largitus est ad sustentatōes: quā
ta ad cruditiōem. quanta ad correctōes.
quanta etiam ad delectatōem. **E**t hec
omnia gratis dedit. **S**ecundo induci
mur ad bene vtendū rebus creatis. **N**ā
creaturis debem⁹ vti ad hoc ad qd cre
ate sunt. **S**unt autem create ad duo.
Primo ad gloriā dei. **P**rouerbiorū. xi
Un̄iuersa p̄pter seipsum. i. ad gloriā su
am operatus est deus. **S**ecundo crea
te sunt ad vtilitatē hominīs. **D**ebe/
mus ergo vti creaturis ad honorē dei et
vtilitatē p̄riā. **S**ed heu plures sunt
q̄ nō regratiant deo de creaturis suis. i
mo sepius abutuntur donis dei. **U**n̄
Aug. de ciuitate dei. **Q**uisq̄s bñficia
dei non videt cecus est. nec laudat i gra
tus est. quisq̄s in laudando reluctatur
insanus est. **S**cienduz etiam q̄ illi mul

tum se timere dñt q̄ malevunt creatur?
z donis dei. qz de his districtā redditu/
ri sūt rōem. **Uñ** Chriſto. sup **Mat.** In
die illo nihil ē. qd̄ rñdeam? vbi celū et
fra z aq̄ sol et luna dies z noctes z mū/
dus tor? stabit aduersus nos in testimo
niū peccatorū nostrorū. **Et** si omnia tace/
rent: tamē ipse cogitationes nostrez ipsa
opa specialit̄ stabūt añ oculos n̄ros ac
cusantes nos añ deū. **Dicēte** ap̄lo. **Co**
gitationibz inuicē accusantium. **Tertio**
inducimur ex isto articulo ad cognitōez
humane dignitatis: qz deus oēs creatu
ras creauit p̄t̄ hoīez z subiecit eas ho/
mini. **Gen. i.** Dominamini piscibz maris
p̄s. **Dia** subiecasti sub pedibz ei? **Est**
q̄ hō tāte dignitatis q̄ debet p̄esse om/
nibz creaturis z subesse deo.

De scdo articulo.

Quoniam iesum ch̄m filium ei? vni
cum dñm n̄rm. **Istum** secundū
articulū descripsit **Iohes** ap̄ls
etiā euāgelista. **Qui** post dictū b̄ti **Pe**
tri ap̄li adiunxit. z in ihm xpm. zc. **Et**
quidē cōuenienter illi? articuli descriptio
fuit sibi data: cui maiestas verbi in cena
fuit reuelata. vt p̄sonam filij explicaēt in
secūdo articulo fidei xp̄iane. **Qui** postea
dixit in euā. qd̄ scripsit **In** principio ēat
verbū. z verbū zc. **Et** notandū q̄ b̄tūs
Ioannes in illo articulo primo dicit ie/
sum qui interpretat̄ saluator. p̄ h̄ designa
tur q̄ ipse est q̄ vult oēs homines saluari.
Secdo dicit xpm. per hoc designat q̄ n̄
solū est saluator. **Et** etiam magister. quia
ch̄s interpretat̄ vnctus. z vnctio docet d̄
omnibz. **¶** **Pro** quo sciēdū q̄ ma/
gister noster ch̄stus docet nos p̄mo hu
militatem contra superbā dicēs **Mat**
xi. **Dicite** a me: qz mitis sum z humilis
corde. **Aug?** de verbis dñi. sermone. xi.
Dicite a me inquit dñs nō mūdū crea/
re: nō visibilia z inuisibilia cūcta creare:
nō in isto mūdo mirabilia facere v̄l mor
tuos suscitare. sed qz mitis suz z hūilis
corde. **Secūdo** docet nos dilectionem

inimicorum contra inuidiam. **Matth:**
5. **Diligite** inimicos vestros: benefacite
his qui vos oderunt z orate pro p̄sequē/
tibus z calumniātibus vos: vt sitis fi/
lij patris vestri qui in celis est. **Tertio**
docet nos orare z intenta oratione oraē
z hoc est contra somnolentiā. **Matth.**
xxvi. **Vigilate** z orate. ne intretis i tem
pratōez. **Aug?** **Oratio** tua locutio est
ad deum. **Quādo** legis: deus tibi loq̄/
tur. quādo oras cum deo loqueris **Aug?**
in s̄mone. **Oratio** orātis est subsidi/
um: deo sacrificium. demonibus autēz
flagellum. **Quarto** docet temporalia
relinquere contra auariciā. **Luce. i4.**
Nisi quis renunciauerit omnibus que
possidet: non potest meus esse discipul?
Beda sup verba predicta. **Discat** iquā
renunciare omnibz z relinquere omnia
quia renunciare conuenit omnibz q̄ ita
licitevunt mundanis que possident. et
cum mente tendunt ad et̄na. **Reliques**
re est: atūmodo p̄fectorum qui z omnia
tp̄alia postponunt. z solis et̄nis inh̄iāt.
Quinto docet operari opa bona z me/
ritoria contra accidiā. **Iohis. x.** **Op̄a**
mini dum dies est. quā venit nox q̄ndo
nemo operari potest. **Bern.** de conside
ratione **Si** labor te terret merces iuitet
Unusquisqz cū s̄m suum p̄rium labo
rem mercedem accipiet. **Leo** papa in q̄
dā s̄mone. **Non** dormiētibus regnum
celorum puenit: nec ocio nec desid̄ia tor
pentibus beatitudo et̄nitatis repromit
t̄. **Sexto** docet tribulatōez z aduersi/
sitates patienter sufferre. **Matth. 5** **Si**
quis te percusserit in vnā zc. **Item** **Luc**
xxi. **In** paciētia vestra possidebitis ani/
mas vestras. **Greg?** super euan. **Cū** au
dieritis prelia. **Paciētia** est aliena ma
la equanimit̄ perpeti. contra eū quoqz
qui mala irrogat nullo dolore moueri.
Septimo docet omnes peccatores pe/
nitentiā agere. **Dicit** **Mat.** **Nisi** peni
tentiā egeritis. **Augustin?** de verbis
domini sermone. **4i.** **Tempus** quo nō

De symbolo

penitemus vertitur nobis in iudicium
tota em vita est temp⁹ penitendi **C**Se
quitur filius ei⁹ vnicū. **U**bi debem⁹ cre
dere q⁹ christ⁹ est vnicū genitus z verus fi
lius dei. z q⁹ fuit cum patre eternalit⁹. et
q⁹ est alia psona a patre. z q⁹ est vni⁹ na
ture z substātie cū p⁹re. **S** **C**Sequit⁹
dñm nostrū. **U**bi sciendū q⁹ libent⁹ de
bemus eū habere p dño. **P**ri⁹: qz ē no
bilis. **L**u. i. Altissimi fili⁹ p⁹s. **M**agn⁹
domin⁹ z laudabilis nimis. z magnitu
dinis eius non est finis. **S**ecūdo. quia
māsuetus: ergo agn⁹ nominat⁹. **J**ohis
p. vbi dicit. **J**oannes baptista **E**cce ag
nus dei. **E**saie. 53. **T**anq⁹ ovis coram
tondēte se obmutescit. **T**ertio qz fortis
ad ptegendū z liberādū nos a malo p⁹s
De⁹ ptecor vite mee a quo trepidabo.
Quarto: qz nos creauit. p⁹s. **I**pe fecit
nos: z non ipi nos. **I**nsup nos redemit
p⁹rio sanguine suo. **A**p⁹l⁹s. **E**mp⁹ti est⁹ p
cio magno. **Q**uinto. qz larg⁹ est ad remu
nerandum seruos suos. **A**ug⁹. libro. 22
de ciuitate dei. **I**pe deus erit finis desi
deriorū nostrorū q⁹ sine fine videbūt sine
fastidio amabitur. sine fatigatiōe lauda
būt. **I**tem **A**ug⁹. in eodē libro. **N**ō d⁹s
p⁹parauit diligētib⁹ se: fide nō capit. spe
non attingit. charitate nō comprehendit
desideria z vota trāsgredit⁹. acq⁹ri p⁹t esti
mari non p⁹t.

De t⁹o articulo.

Qui⁹ pcept⁹ est de spūscō natus
ex maria virgīe. **H**ūc articulum
ponit **J**acobus maior frat⁹ **J**o
annis qui fuerunt filij zebedei **I**n q⁹ ar
ticulo ponit duas distinctas veritates:
Primā de ch⁹i pceptō e: cum dicit. qui
cōceptus est de spūsancto. **S**ecūdam de
eius bñdicta natiuitate: cū subdit. nat⁹
ex **M**aria virgīe. **U**bi sciendū ē q⁹ nō so
lum necessariū est christiano credere fili
um dei: s⁹ etiam necessarium est credere
eius incarnatiōem per quā nobis visibi
lis apparuit. **B**aruch. iij. **P**ost hec in
fr̄is visus est. z cū hoībus cōuersat⁹ est.

H **Q**uerit⁹ quōo incarnatio xp̄i factā
sit. **R**espondet⁹ q⁹ postq⁹ angel⁹ **S**abat⁹
el fuit missus ad virginem mariā. vt ha
bet **L**u. i. **E**t maria credidit z consen
sit: tūc spūsanctus supuenit in eā. z eaz
sanctificauit z fecūdauit z formauit in in
stanti de purissimo sanguine virgīs ma
rie. **V**el vt ali⁹ dicit de purissimis humo
rib⁹ eius corpus christi. z in eodē instā
ti in q⁹ formatū est corpus creatū ē z anī
ma ex nihilo. z in eodem instanti cōiun
cta ē corpori organizato **E**t illa duo cor
pus z aīa simul mox fuerunt deitativni
ta in deifili⁹ psona. **I**te sciendū s⁹m **H**en
ricū de firmaria q⁹ tota trinitas illam in
carnationē operata est. qz opa trinitatis
ad extra sunt indiuisa. **N**am ibi fuit po
tētia patris: q⁹ statim corpus formauit
z aīam creauit. z illa duo diuinitati vnē
uit in illo momento cum dixit. **E**cce an
cilla dñi. hoc non potuit facere potētia
alicuius creature. qz oīs creatura in sua
operatiōe requirit tempus sicut firma
mentū requirit diem vt moueatur ab o
riente in occidentem: luna ad cōplemen
tum sui cursus requirit mensem. sol in te
grum annū. homo in determinato tem
pore formatur in ytero matris. **I**n con
ceptione aut⁹ christi opata est potētia pa
tris. qz in instanti conceptio cōpleta fu
it. **I**te opata est ibi sapientia filij. quia
ibi corpus suū optime disposuit z omnia
membra decenter ornauit. p⁹s. **S**pecio
sus forma p filijs hominū. **I**te opata ē
gratia spūsancti qui cōceptōnem illam
mūdā ab omni peccato reddidit **N**ō
nō est factuz in aliquo puro hoīe. **L**icet
em aliqui nati sūt sine peccato z sanctifi
cati in ytero matris. **S**icut beata virgo
maria **J**oānes baptista. hieremias. nō
in peccato origiali sunt cōcepti. z s⁹m rō
nem seminalē descendērūt ab **A**dām.
Christus autem nō solū natus s⁹ etiam
cōceptus fuit sine peccato. **A**ug⁹. **S**olū
us redemptoris est eē sine peccato **H**ec
Hen. d⁹ fir. sup symbolū **Q**uerit

Trescepto x̄pi potius attribuit sp̄i sancto:
Respondeo s̄m Henr̄i. d̄ firma. q̄ int̄
 tio denotat opationem. **C**hr̄stus autē
 hac int̄tione carnē assumpsit vt misē
 ris z afflictis subueniret. **E**t q̄z bonitas
 z misēdīa attribuitur sp̄i sancto: ideo d̄
 sp̄i sancto conceptus est. hec ille **I**tē dī
 citur de sp̄i sancto cōceptus. vt p̄ hoc ex
 cludant corpales admixtiones. **U**n̄ ca
 nitur. **N**on ex virili semine. sed mystico
 spiramine: **I**tē sciendum q̄ q̄uis tota tri
 nitas operata sit incarnationem: solus
 tamē filius est incarnatus. vt dīc̄ beat⁹
Aug⁹: i. li. d̄ fide ad petz. **E**t bt̄is aug⁹
 ponit tale exēplū **S**i tres puella tenerēt
 vnā tunicam: z illam vna ex illis induer
 retur: tūc illa indutio fieret a trib⁹ puel
 lis. z vna illarū eaz sola indueretur. z ali
 us doctor ponit tale exemplū. **S**i tres
 sc̄z petz. iohannes. andreas simul agēt
 rubricādo andrea: rubricatio andree fie
 ret ab his trib⁹ simul: attamen solus an
 dreas rubricaretur. **R**. **S**equit̄.
Nat⁹ ex **M**aria p̄gīe. **V**irgo maria p̄
 gozcepit. virgo pepit. z post ptuz virgo
 pmansit. **Q**uerit̄ quare x̄ps nar⁹ sit de
 virgine. **R**espondeo s̄m Henr̄i. d̄ firma
 ria. **T**riplex est status humane nature
 sc̄z iugal. vidualis. virginalis. prim⁹
 bonus. secūdu melior. terci⁹ optimus
Quicqd̄ autē cōoptimū deo attribuitur.
 ideo cōueniens fuit vt de virgine nasce
 retur. **E**t in hoc etiam ostendit chr̄stus
 excellentiam status virginis. **A**ug⁹
Unus sancte virginis partus omnīū
 sanctarum virginū est decus. **S**ecūdo
 s̄m alium doctorē. **S**icut p̄ euam virgi
 nem facta est perditio: sic e cōuerso p̄ ma
 riam virginem debuit fieri reparatio.
Un̄ canitur **P**aradisi porta per euam
 clausa est. z per **M**ariā virginem
 itez patefacta est. igit. zc. **T**ertio vt vēi
 tas p̄ herie adimpleret. **E**saie. 7. **E**cce
 virgo concipiet z pariet filiū **S**ciendum
 etiā q̄ circa hūc articulū origenes era
 uit qui dixit: q̄ chr̄st⁹ ad hoc natus est

z ad hoc venit. vt non soluz saluaret ho
 mines: sed etiā demones i finemūdi. **H**
 aut est contradictū chr̄sti. **M**at̄. xxv
Item maledicti in ignē eternū qui para
 tus est diabolo z angelis eius **A**d remo
 uendum hunc errorem patres sancti ad
 diderūt in symbolo qd̄ canit̄ in missa.
Qui p̄t nos hoies z x̄p̄t n̄ram salutē:
 z non p̄t demones.

De quarto articulo.

Affixus sub pontio pylato: cruci
 fixus mortuus: et sepultus **I**stū
 articulū s̄m Henricū de firma.
 posuit beatus andreas. **Q**ui quidē arti
 culus necessarius est ad salutē **N**ā stcut
 debemus credere incarnationem filij:
 ita necessariū est credere passionē z mor
 tem eius. **Q**z s̄m **G**regorij. **N**ihil nob̄
 nasci p̄fuit: nisi redemi p̄fuisse. **I**n q̄ q̄
 dem articulo beatus andreas describit
 quatuor creditas sp̄itates. **P**rima est d̄ x̄pi
 passione put chr̄stus anteq̄ fuit cruci
 fixus passus est. sc̄z flagellatus. illusus.
 cōsputus. alapis cesus. velatus facie co
 laphizatus. z spinis coronat⁹. **E**t hoc
 notat cū dīcatur. passus sub pontio py
 lato. **S**ecūda est de chr̄sti crucifixione.
Tercia de chr̄sti morte. **Q**uarta de se
 pultura. **E**t quidem ille veritates sunt
 distincte. **P**robat. qz hora matutiali fu
 it passus vsqz ad t̄ciam. z hora sexta cru
 cifixus. z hora nona mortu⁹. z hora ve
 spertina sepult⁹. **I**tē aduertendū cir
 ca passionem chr̄sti. **P**rimo quis patif
Respondeo dei filius summe bon⁹ **S**e
 cundo quid z qualia patif. **R**espōdeo
 patitur iu rebus exteriorib⁹ spoliatiōem
 quia nudus pependit nec haustū aque
 habuit. **I**n corpore amarissimam affli
 ctionem. **Q**uia a planta pedis vsqz ad
 verticē nō fuit in eo sanitas. **I**n aīa ma
 ximam tristitiam. **U**nde dixit. **T**ristis
 est anima mea vsqz ad mortem. **T**ertio
 a quib⁹ patif. **R**espondeo a p̄ncipibus
 sacerdotum z ministris et popularibus
 z a iudeis z gentilibus. p̄s. **Q**uare fref

De simbolo

muerunt gētes: et populi meditati sunt inania. **A**stiterunt. et Quarto quare patitur. **R**ūdeo propter peccata nostra et salutem nostrā. **Esa. 53.** Propter zelus populi mei percussit eum. **Qu**into quid coegit eum. **R**espōdeo maxima charitas. **Apo. 1.** Dilexit nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. **Roma. 5.** Commēdat deus suam charitatem in nobis. quoniam cum inimici essemus Christus pro nobis passus est: et mortuus iustus pro iniustus. **P**assus sub pontio pilato. **N**otandum quod Christus passus est sub vno pilato: nunc autem in membris suis patitur a multis pilatis. **Mat. 27.** Quod vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. **E**t ideo charissime: si iniuriōse pateris a iudice iniquo: noli murmurare. **S**ed memento dñm ihm Christum passum sub pontio pilato. **I**tem si subditus es: et habes prelatum corruptum et prementem te contra iusticiam: sis patiens quia ipse est tuus pilatus. **S**i mulier es: et habes virum furiosum te percutientem: sis patiens: quia ipse est tuus pilatus. **S**i seruus es: et habes dñm impium et crudelē molestantē. nō mireris. quia ipse est tuus pilatus. et sic dicit alijs. **E**t oēs isti predicti debent esse patientes. quia per his tribulationibus habituri sunt magnū premium in celo. **Mat. 5.** **B**erati estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint: et dixerint omne malū aduersū vos: mētentes propter me. **G**audete et exultate quoniam merces vestra copiosa est in celis. **I**tem sciendum quod pontius est cognomen ab insula ponti nominatum: huius pilatus est proprius. et erat gentilis et indignus pane. quia secundum Augustinum. **P**ecator non est dignus pane quo vescitur. **A** quo malo homine Christus ad mortem sententiatus et iudicatus est. **I**tem sciendum quod Vincētius in speculo historiali dicit quod pilatus accusatus est in multis a vitellio preside syrie. **E**t primo de morte omnium innocentium quos occiderat. et quod imagines gentilium ponebat in templo. **I**tem quod pecuniam positam in corbonā redigebat in su-

os vsus: inde faciens aqueductum in domum suam. **P**ro his missus est in exilium et ibi in multas incidēs calamitates se propria manu interemit.

De quinto articulo:

Descendit ad inferna. **I**stū quintum articulum scribit beatus philippus apostolus. **C**irca quem articulum primo queritur: quo tempore vel qua hora Christus ad inferna descendit. **R**espōdeo secundum Theodosium. quod statim quando anima Christi fuit a corpore separata: tūc anima Christi destrati vnita descendit ad limbum patrum: et mansit ibi ab hora mortis Christi que fuit hora sexte ferie nona vsque ad horam resurrectionis. et hoc fuit tempus quadraginta horarum. **Q**uia diluculo diei dominice surrexit. et in eadem hora resurrectionis eduxit eos de limbo. **I**tem sciendum quod anima Christi separata fuit a corpore. et deitas mansit cum anima ad infernum descendente. et etiā cum corpore in sepulchro iacente. **I**tem sciendum quod ante Christi passionem fuerunt quatuor receptacula animarum. **P**rimus locus fuit infernus damnatorum in quo est pena sensus et pena damni. id est carentia visionis dei. **A**c etiam ibi sunt tenebre exteriores et interiores. id est carentia gratie: et carentia glorie. **A**d hunc locum Christus non descendit. nec ab illo aliquem liberavit. **R**atio quia Christus passio nulli prodest: nisi sit eius membrum vel fiat per conuersionem. **S**ed illi in inferno non fuerunt membra Christi. nec poterant fieri: quia fuerunt extra statum mercedi: quia nec in illo loco est redemptio: nec pro eis est orandum. **U**nde beatus Augustinus. **S**i scirem patrem meum in inferno: non propter orare pro eo quod per diabolo. **S**ecundus locus est limbus puerorum. id est illorum infantium in peccato originali decedentium. **Q**ui limbus est super infernum et ibi est pena damni. id est carentia visionis diuine. et non pena sensus. id est sensibilis pena non est ibi. **E**t isti ibi tenebre exteriores et interiores. id est carentia gratie et glorie. **A**d illū locum Christus

etiā non descēdit nec ab eo aliquē etiā liberauit. Ratio hui⁹: qz illi puuli nō fuerūt capaces grē xpi. nec satisfactio ch̄i poterat illis suffragari neqz ad eos extēdi. **Q**z ad illos solū extendit q̄ ei⁹ membra efficiunt p̄ fidem: vel aliq̄d fidei sacramentum. Sed neutrū illi poterant habere. **T**ertius locus est purgatorius: z est sup̄ lymbū pueroz z ibi est pena dāni z sensus ad tps̄ det̄minatū z finitum. **E**t sunt ibi tān̄ tenebre exteriores quia grām habent. **I**bi est ignis corporalis in quo a se illoz qui in hac vita penitentiam suam non impleuerūt affligunt v̄l qz ad satisfactōem condignā. **Q**uerit̄. v̄l illi qui fuerunt in purgatorio liberati sūt. quādo ch̄s descēdit ad lymbuz patrum. **R**espondeo q̄ non: sed soluz illi q̄ tunc purgati fuerunt sufficienter. v̄l meruerūt h̄ q̄ illo tpe. s. i. descēsu xpi liberari debuissent. **R**ō ē qz passio ch̄i n̄ habuit t̄pale virtutē z trāsitoria: sed sempiternā. **S**ed pena purgatorij est trāsitoria z t̄pale. z ideo q̄ fuerūt tales quales nūc sūt qui in purgatorio detinentur: non fuerunt a purgatorio liberati p̄ descensum xpi ad inferos. **S**ed solum illi qui tunc purgati fuerunt vel alias hoc meruerunt q̄ tpe descensus ch̄i libera / ri deberent. **Q**uartus loc⁹ z sup̄m⁹ est lymbū sanctorū patrū vbi fuit pena dāni s̄d est carētia visionis diuine z non pena sensus. **E**t erant ibi pene exteriores sed non interiores. qz oēs isti in gratia fuerūt. **E**t ad istū ch̄s descēdit z fregit. z sc̄os patres inde eduxit. **E**x isto articulo habemus duo documēta. **P**rimū q̄ debemus habere spem de dō. quia si illos qui fuerunt in lymbū v̄sitaui: quilibet nostz potest confidere q̄ nos in tribulationibus nostris non derelinquet. p̄s: **C**um ip̄o sum in tribulatione: eripiam eum: z glorificabo eum. **S**ecunduz documētū est q̄ debem⁹ animabz p̄imoz nostroz subuenire. **S**i em̄ xps̄ descēdit ad inferos: vt suos liberaret. **E**t nos ex

emplo ch̄i debem⁹ subuenire aiabz per suffragia. **U**n̄ ip̄i clamāt ad nos. **J**ob 19. **M**iseremini mei miseremini mei: saltez vos amici mei.

De sexto articulo.

Tercia die resurrexit a mortuis. **H**unc sextum articulum descripsit sanctus thomas apostolus z conuenienter scripsit istum articulum quia i eo prius dubitauerat: z d̄ eo plene certificatus fuit. sicut habetur **J**o 1 annis. xx. vbi ch̄istus dicit thome: **I**nfer digitum tuum huc z v̄de manus meas. z affer manum tuam z mitte in lac⁹ meum: z noli esse incredulus: sed fidelis. **U**nde sanctus thomas in tertia parte. q. 4. ar. 4. dicit q̄ sanctus **T**homas apostolus nō solum vidit vulnera ch̄i: sed etiam tetigit. **E**t nō aduz s̄m̄ **H**enricū de firmaria. **S**icut necessariū est nobis credere q̄ ch̄i mortuus fuit: ita necessariū est nobis credere q̄ resurrexit: qz hoc valet ad subleuatōem spei nostre. quia membris datur spes a consideratione capitis. **Q**z si ch̄istus resurrexit: z nos resurgemus. **S**urrexerat autem resurrectione perfecta q̄ est ad v̄tā immortalē. **R**homa. 6. **C**h̄s resurgēs ex mortuis iā nō morit̄.

De septimo articulo.

Ascēdit ad celos. sedet ad dexterā dei p̄is omnipotentis. **H**unc articulū posuit beatus bartholomeus. **E**t necessariū est credere q̄ ch̄i stus quadragesima die celos ascendit. **Q**uia sicut credimus passionem z resurrectionem sic z ascensionem. quia passio accendit nos ad charitatem. resurrectio erigit ad finem. ascensio eleuat ad spem. **U**bi considerandum est in isto articulo magnitudo virtutis dei. qz ascēdit in forma hūana cum corpore z anima. z cum v̄traqz natura diuina z humana scilicet de monte oliueti qui distat a hierusalem per mille passus. z p̄ntibz apostolis. z cū beatissima virgine maria. et alijs mulie

De symbolo

tribus q̄ secute eum fuerunt a galilea..
Et cū septuaginta duobus discipulis **E**t
verisimile est q̄ non solum iam dicti p̄n-
tes fuerunt in monte oliueti: s̄ etiā mul-
ti alij discipuli christi occulti p̄ter metū
iudeoz. vt nicodemus. gamaliel Joseph
ab aromathia. et p̄siles venerūt in pro-
cessione cū aplis aut alio mō ad mōtes
oliueti vt viderēt ch̄m dñm suū ascen-
dere in celum. **D**icit enim magister hy-
storiarū q̄ factō prandio in die ascensio-
nis cōgregauerunt se in monte syon xp̄i
discipuli et exierunt cū processione in mon-
tem oliueti vt viderent christum ascende-
re cum potentia magna. **E**t sciendum
q̄ christus ascendit gaudens s̄m illud.
ps̄. Ascendit deus in iubilatiōe: nec ip-
se solus gaudebat: sed et ip̄i om̄es qui fu-
erunt presentes. **S**imiliter angeliz om-
nes anime que ab eo de lyngo liberate
fuerunt. videlicet sanctorū patris p̄phe-
tarum patriarcharum: sanctorū innocen-
tium. sancti Joannis baptiste. et illorū
iustorum qui fuerunt mortui: vel pur-
gati a resurrectione christi vsq̄ ad ascen-
sionem eius. he anime singule cum chri-
sto ascenderunt et fuerunt in maxima iu-
bilatione. **E**t hoc voluit signare: ps̄. di-
cens. Ascendens in altum captiuas du-
xit captiuitates. id est illos qui fuerūt ca-
ptiui in lyngo inferni. **S**edet ad dexte-
ram dei. **U**bi sciendum q̄ christus di-
citur sedere ad dexterā dei omnipoten-
tis. quia simul habet cum patre gl̄iam
diuinitatis. beatitudinem et iudiciariaz
potestatem. **Q**uia s̄m Joannē damas-
cenum. **P**er dexteram intelligitur gl̄ia
diuinitatis. **S**ed s̄m Auḡ. **P**er dexte-
ram beatitudo patris et iudiciaria pote-
stas intelligitur. **N**am s̄m naturam di-
uinam christus cum patre habet om̄ia
p̄dicta equaliter in eadem maiestate. qz
nullus gradus est in diuinis personis.
videlicet q̄ vna p̄sona esset dignior alia
quia sunt per om̄ia equales et omnino
sq̄e p̄fecte atq̄e digne. **C**hristus s̄o s̄m

humanam naturam et s̄m q̄ homo di-
citur sedere ad dexteram patris. id est in
potioribus bonis p̄e om̄ibus alijs san-
ctis. **T**rascendit enim corpus christi
sua dignitate p̄t est vn̄itum deitati n̄
solum omnem creaturam corpalem sed
etiam sp̄salem p̄ter animam suam.
Ido merito debet ei locus altissimus et
nobilissimus. **I**do dicit Greḡ. i omel̄.
ascensionis. qui fecit om̄ia sup̄ oia virtū-
te sua ferebat.

De octauo articulo

Ade vturus est iudicare viuos
et mortuos. **I**stū articulū scri-
bit b̄tus Bartheus. et merito qz
quilibet christianus tenet credere futu-
rum iudicium. quia est articulus fidei.
Circa quē articulum querit̄ primo d̄ lo-
co iudicij. **R**espondet q̄ locus extremi
iudicij est vallis iosaphat. **U**nd̄ Joelis
3. **A**dducā oēs gētes in vallē iosaphat
vbi disceptabo cū eis. nō tamē putādū
est q̄ christus ad vālem descendat. et q̄
oēs iudicādos vallis illa recipiat. **S**ed
christus erit i aere in loco eminenti vt ab
omnibz possit videri. **E**t circa cū erit san-
cti circūquaqz. et maligni erunt in terra
vndiqz circa locū iudicij. **S**ecūdo querit̄
tur: cū quibz christus veniet ad locū iu-
dicij: vel ad iudicium. **R**espondet q̄ cū
angelz et sanctis suis qui tunc erunt in ce-
lo: **U**nd̄ Bar. 25. **C**um venierit filius
hois i maiestate sua: et oēs āgli ei⁹ cū eo
Tertio querit̄. an fiet citatio. **R**espon-
det q̄ sic. et hec fiet p̄ vocem tube q̄ in ad-
uentu iudicis ab omnibz audiet̄. **J**oh.
5. **V**enit hora in q̄ oēs q̄ i monumētis
sūt audient vocem filij dei. **E**t dicit ma-
gister i quarto sententiā dist. 44 q̄ vox
ista erit xp̄i vel alicui⁹ angli. v̄l pluriū
angeloz q̄ ab omnibz audiet̄. et virtute
eius mortui d̄ monumētis excitabūt̄.
Erit em̄ signū valde euidēs et manifestū
Et ideo vox illa dicitur tuba p̄ter hoc

apostolorū

q̄ erit valde apta. **E**t dicitur nouissima. q̄ post illā nō erit alia. **U**n̄ Apl's. i. **C**or. 15. **L**anet em̄ tuba: z mortui resurgēt in corrupti. **Q**uā horribilr aut̄ hec tuba sonet **H**ieron̄. inuit cū dicit. **C**ū dormiēdo siue vigilo siue aliqd̄ fecero: sp̄ illa vox nouissime tube sonat in auribz meis **S**urgite mortui z venite ad iudiciū **H**ec vox vt dicit **C**hryso. audiet̄ in celo. **E**t tūc videbunt filii z hōis (vt ait lucas) venientem in nubibz celi. **I**lluc veniet iohannes baptista cū oibz p̄phetis z patriarchis. **J**anitor celi petrus cū oibz apl's z euāgelistis. **S**tephanus cū oibz q̄ suū innocētē sanguinē fuderūt p̄ dño. **N**icolaus z martinus cū oibz p̄fessoribz. **K**atharina cū oibz virgibz. **E**lizabeth cū oibz viduis. **A**nna cū oibz cōiugatis. **R**egia celi cū oibz sacerdotibz z religiosis. qui vsqz ad mortē in ei⁹ obsequio p̄māserūt **I**tē vox hui⁹ tube audiet̄ in inferno: vt ait **C**hryso. **E**t tūc lucifer: sathanas asmodeus. beelzebub veniēt cū om̄i exercitu infernorū. **I**tē audiet̄ vox tube p̄ totū mūdum ab oriētē vsqz ad occidētē. z resurgēt omnes parit̄ quoz corpa in trāa quieuerūt. **V**eniēt illuc **L**ayn. q̄ p̄p̄riū frēm suum occidit cū oibz homicidiis. **J**udas cum oibz traditoribz. **D**ylar⁹ cū oibz inquisitoribz. **L**amech cū oibz adulteris. **A**nania z zaphira cū oibz monachis p̄p̄riariis. **A**thalia cū pueroz necatriciabus. **E**t p̄cedēt q̄ bona fecerūt i vitā et̄ nam. **Q**ui⁹o mala egerūt. in suppliciu et̄ nuz. **Q** **I**tē sciēdū q̄ iste articulus debz nobis incurrere timorem magnum. quia d̄ omnibus redditori sumus districtā rationem. **E**ccl'ia. 12. **A**n̄c̄ta que sūt adducet dominus ad iudiciū. **N**am redditori sumus ratiōem de omnibus cogitationibus nostris. **U**nde beatus **G**regorius. **S**ic deus cogitationes vniuscuiusqz considerat. et cunctos gressus dinumerat. vt nec minutissime cogitationes que apud nos vsu vilerunt eius iudicio indiscussa remaneant. **S**a

pientie. i. **I**n cogitationibus impij inērogatio erit. **I**tem d̄ omnibus verbis **S**ath'ei. 12. **D**e omni verbo ocioso qd̄ locuti fuerint homines. zc. **I**tem de omnibus operibus nostris que gessimus in corpore. scz de omni gressu. visu. tactu. auditu. z sic de alijs. **A**postolus. **O**mnēs nos manifestari oportet ante tribunal christi: vt referat vnusquisqz prout gesserat in corpore suo: siue bonum: siue malum. **I**tem de rebus temporalibus quomodo lucratus es. quomodo possedisti: quomodo expendisti. **I**tem quilibet de officio z artificio suo. scilicet faber sutor. sartor. pistoz. et sic de alijs. **S**imiliter officiales sicut magister ciuiū. z sic d̄ alijs. **I**tē quilibet de suo statu: siue ī statu matrimoniali: siue viduali. siue in statu virginitatis. z sic de alijs.

De nono articulo:

Q **R**edo in sp̄m̄ sanctum. **E**xpe-
 dit̄ articulis specialiter respicē-
 tibus personas patris et filij:
 nunc accedendum est ad eos qui etiam
 in trinitate respiciunt personam. videlicet
 spiritū sancti. **E**t istum articulum d̄-
 scribit **J**acobus minor frater symonis
 z iude. **E**t merito. quia quilibet christi-
 nus tenetur credere hunc articulum.
Quia sicut necessarium est ad salutem
 credere in patrem et in filium: ita et in
 spiritū sanctum. quia ipse est per om-
 nia patris filio equalis quia est eiusdem
 essentie cum patre z filio. **E**rgo de ne-
 cessitate salutis tenetur quilibet christia-
 nus credere q̄ spiritū sanctus procedit
 a patre z filio. **I**n hoc greci errant q̄ di-
 cunt q̄ solum a patre procedit. et non a
 filio quod est falsum et contra fidē. **U**n-
 de canitur in symbolo **Q**ui ex patre filio
 oqz procedit. **U**nde etiam ab apostolo
 spirit⁹ filij nuncupatur. **G**alat. 4. **D**ū
 sit deus spiritū filij sui in corda vestra. sē
 ergo est spiritus filij. vtiqz est a filio. **E**t

De symbolo

tra planum est q̄ p̄cedit ab eo. Itē sci-
endum q̄ sp̄s sanctus ab omnibz est de-
siderandus. Quia per ip̄m uiuificamur
Joannis. 6. Sp̄s est qui uiuificat. nā
qui caret sp̄s sancto: mortuus est. nā sic
sp̄s rationalis necessarius est corpori
vt illud uiuificet. Si enim auferat sp̄s
ritus in puluerem reuertitur. Eodē mō
sp̄s sanctus se habet ad animam. Un-
de ps̄. Auferes sp̄m eozz deficient. Itē
necessarius est nobis sp̄s sanctus. quia
nisi p̄ euz a malo liberamur: z bonū ope-
ramur. Unde Aug⁹. in libro d̄ gratia.
Desiderate auxiliū gratie qua sola oēs
liberamur a malo. sine qua nullū p̄sus
siue cogitando siue uolendo z amando si-
ue agendo facim⁹ bonū.

¶ De decimo articulo.

Sanctā ecclīaz catholicā. Hūc ar-
ticulū descripsit b̄n̄s symō q̄ dī-
ct⁹ ē chananē⁹ frat̄ Jacobi mi-
noris z p̄ sanguine⁹ saluatoris. Sciēdū
q̄ ille articul⁹ sic intelligit̄. i. credo in sp̄-
ritum sanctum ecclīam catholicāz san-
ctificantem. Itē sciēdū q̄ ecclīa. i. con-
gregatio fidelū z q̄libet hō i gr̄a existēs
est mēbz ecclīe z xp̄s est caput. Unde
Ephesi. **U**t est caput mulier⁹ sic xp̄s
est caput ecclīe. Et illi⁹ corporis anima
est sp̄s sanctus. quia sp̄s est qui uiuifi-
cat. Itē sciendum q̄ fides catholica ē
vna quod patet ex hoc. quia oēs ch̄i-
ani p̄cedentes z sequentes vnam ha-
buerūt z habebunt fidem. Ut dicit̄ li.
iij. sententiāz. distin. 3. Nam p̄cedētes
christiani illa credebant futura que nos
credim⁹ p̄terita. vt puta ip̄i credebant
explicitē vt̄ ip̄s fīliū dei nascituz pas-
suz mortuz resurrectuz. celū ascēsuruz:
hec oīa credim⁹ iā facta scz fīliū dei i car-
natū. passum. zc. Bern. Multi aū sal-
uatoris aduētū deū oīp̄otētē timētes et
diligētes sue salut⁹ gratissimū p̄missorē
credētes i p̄missione fidelē: sperātes cer-
tissimum redemptorem. in hac fide z ex-
pectatione saluati sunt. licet quando z q̄

li z quo ordine salus rep̄missa fuerit
ignorarent. Igitur ecclīa dicit̄ vna ex-
tra quam nullus saluatur: z intra quam
nullus damnatur. Hoc figuratū ē i ar-
cha noe in qua omnes qui fuerunt sal-
uabantur: z omnes qui extra eā fuerunt
submergebantur. Igitur periculosum
est valde extra ecclīam esse. P̄sciendū
aū quis ab ecclīa tripl̄r. Primo p̄pter
q̄d cūqz p̄ccm mortale. qz licet peccato-
res sint de ecclīa quantum ad numerūz
propter christianitatis signaculum z ca-
racterem: quem in baptismo consecuti
sunt: tamen non sunt uiui q̄ntum ad me-
ritum. Secūdo p̄pter heresim. Tertio p̄pter
excomunicatiōem. Qui in aliq̄ p̄dictoz
sciēt mortu⁹ esset nō esset cū fidelibz se-
peliend⁹. nec esset p̄ eo ordīdū nec aliq̄d
sacrificiū offerendum. ¶ Secūdo ecclī-
a dicitur sancta. Hoc dicitur ad diffe-
rētiā ecclīe malignātū q̄ nō ē sc̄tā: s̄ p̄-
uersa. ps̄. Odiū ecclīaz malignātūm.
Sed ecclīa catholica est sancta z pura
que quidem sanctitas attendit̄ ad simi-
litudinē ecclīe materialis que cū p̄secrat̄
lauat̄ z iungit̄. Sic fideles loti sunt i vir-
tute illius aque que exiit de latere ipsi-
us christi. cuius virtute scz passionis xp̄i
baptismus z alia sacramenta virtutem
habent. Itē fideles xp̄i vngunt̄ vnc-
tione sp̄iali. hec aū vncio est sp̄s sancti
gratia. Simile est de hoīe: sicut de ae-
re. in die em̄ sp̄ est claritas nisi superueni-
at nebula: sic in anima hominis semper
est gratia sp̄s sancti: nisi ipsam expellat
p̄ immūdiā peccati. Bedignat̄ ei sp̄i-
tus sanctus cū immūdiā habitare iu-
xta illud. Que communicatio luc̄ ad te-
nebras. Et dicitur sancta. qz de⁹ eaz in-
habitat. ps̄. Dñe domū tuaz decet san-
ctitudo. Ap̄ls. i. Col. iij. Rescitis quia
templum dei estis. Luc. Templū dei i-
ter vos est. ¶ Tertio dicitur catholica. i. vni-
uersalis. Primo q̄ntū ad locū. qz p̄ totū
mundū predicat̄. Roman. i. Fides p̄a
annūciat̄ in vniuersa tra. ps̄. In oīm

terā exiuit sonus eoz. **S**ecūdo q̄ntuz ad sexum. qz nullus ab h̄c̄it̄ siue sit iuue nis siue senex. siue masculus. siue femia. **T**ertio quātū ad t̄ps. quia oēs fideles qui fuerūt a p̄ncipio abel iustiz qui vsqz ad finem mūdi erūt: hos continet ecclia z durabit ip̄a etiam vsqz ad finē mundi. **Q**uia regnū ecclesie est firmissimum. ex quo nō est subuersum p̄ tyrannos. s. ne ronem. dyoclecianū. arziūm. iulianum qui fortissime impugnaverūt ecclesiam. z conati sunt eam exterminare. **S**z q̄nto pl̄ illos fideles martyrizauerūt: tāto pl̄ multiplicati sunt. sicut filij isrl̄ a pharao ne oppressi plus fuerunt multiplicati: **E**ro. i. Immo nec antichrist̄ p̄ualebit ad h̄sus eā. s. eā ex toto ext̄minādo. **U**n̄ mat̄. xxvij. Ecce ego vobiscuz sum vsqz ad consummatōem seculi. sed post consummationem tunc remanebit in celo. **S**ed iam ecclesia sancta diuisa est i tres. **U**na est in mūdo. alia i purgatorio. tercia in celo. z hoc designatur in diuisione hostie que in tres partes diuidit̄ i missis sacerdotum.

De vndecimo articulo.

Sanctorum communionem remissionem peccatorum. **H**unc articulum s̄m Henricū de sirma. posuit Judas tadeus frater symonis z iacobī. **P**ro quo sciendum q̄ sanctorum communio est bonorum spūaliū p̄ sanctos acq̄sitorum cōgregatio. **U**nde int̄ alia q̄ sunt nobis credenda etiā specialit̄ est credenda cōmunicatio sc̄torum in ecclia. **N**ā oēs peccatores existentes sine peccato mortali participes sūt omnium bonorum q̄ fiunt in ecclia per quodlibet mēbrum ecclie. **S**icut si candela accendat̄ p̄ aliquo specialiter: omnes qui cū illo sunt beneficiū candele percipiunt: nisi in visu impediatur. scilicet obstaculo peccati mortal̄ qd̄ obtenebrat intellectum z inficit affectū. **J**uxta illd̄ psal. Participem me fac deus omnium timentium te. **R**atio autēz quare communia sunt bona ecclie est

charitas z vnitas fidelium. quia charitas nō querit que sua sunt. sed quod vtile ē et bonum multis. **I**deo ip̄a est distributrix bonorum que fiunt in ecclia. **Q**z bonū ecclie in singula membra corporis christi mystici distribuā potest declarari p̄ tria exempla. **P**rimū est in homine: cuiz cēbus fuerit benedigestus dirigit̄ ad singula membra sana. **S**ecūduz exemplū est in arbore in qua humor p̄ radicē attractus diuidit̄ p̄ singulos eius ramos saltem nō aridos. **T**ertium exemplum est in fonte emanāte q̄ diuiditur in multos riuulos nō obstructos. **Q**ū autē ab homine aliqd̄ membrū v̄l ab arbore alē q̄s ramus amputatur: ad illū nō mittitur nutrimentū. sic quādo ab ecclia aliquis p̄scinditur p̄ heresim aut inobedientiam aut excommunicationem seu charitatis amissionem. tūc priuatur sanctorum cōmunionē z bonorum ecclie participatōe. **E**t hoc ql̄bet christianoꝝ debz abhorere z fugere. quia sic abscisus est in statu damnatōis z oīm bonorum ecclie priuatus. **S**ūt autē tria p̄sidia inter alia q̄ a sanctorum cōmunionē proueniūt. scz indulgentia prelatorum. preces sanctorum. z suffragia fidelium mortuorum. **U**nde est sciendū q̄ indulgentie veniūt de thesauro ecclie z sanctorum cōmunionē. **H**ūc thesaurum habent disp̄re p̄lati ecclie plus z minus huic z istē dando s̄m causam rōnabilem. **Q**uattuor tamē requirunt̄ ad hoc q̄ indulgentie valeant s̄m. **T**ho. sup. iij. dist. xx. **D**uo ex p̄dantis. z duo ex p̄suscipientis. **E**x p̄dantis requiritur auctoritas z causa rōnabilis. scz vtilitas ecclesiastica. **E**x p̄suscipientis etiā duo. s. vt sit contritus z p̄fessus z faciat illud p̄ quo indulgentia est data. **Q**uo ad sc̄dam partē articuli. s. remissionē peccatorum est tenēdū q̄ oē peccatū siue sit actuale siue originale in ecclia p̄t remediari z mederi. **N**ā p̄ baptismū tollit̄ oē peccatū in baptisato nō sic accedēte. siue h̄ q̄ rite baptisat̄ sit adult̄

sive puulus Post baptismum at quiescunt
 quod lapsus fuerit in peccatum sine sit mortale
 siue veniale poterit per veram penitentiam repa-
 ri. Ergo firmiter quilibet credere debet
 quod in ecclesia catholica est remissio omni-
 um peccatorum. et in nulla alia secta. quod extra
 ecclesiam non est salus. Et contra istum articu-
 lum faciunt homines desperati: qui propter ma-
 gnitudinem vel multitudinem peccatorum despe-
 rant. quod est maximum peccatum. Unde Iheronimus de
 sum. bo. Desperatio est peior omni peccato.
 Unde etiam Augustinus super iohannem. De nemi-
 ne desperandum est: dum est in hac vita. so-
 lum enim desperatiois crimen est quod mede-
 ri non potest. Ergo credere debemus remissi-
 onem peccatorum:

De duodecimo articulo.

Quoniam resurrectionem et vitam eter-
 nam amen. Hunc articulum po-
 nit beatus Mathias apostolus ubi
 duo tangit. Primo generale resurrectionem
 ubi dicit. carnis resurrectionem. Secun-
 do eternam gloriam dicens: vitam eternam. Circa
 primum notandum quod omnes homines simul re-
 surgent in nouissimo die. Unde Iohannis. 5.
 Venit hora in qua omnes qui in monumentis
 sunt audient vocem filii dei. et qui audierint
 uiuent. Item apostolus. 1. ad Cor. 15. Omnes qui
 dormierunt resurgent. Unde credendum est omni
 christiano quod quilibet homo idem in nu-
 mero resurget cum eodem corpore in quo iam
 uiuit. Unde Iob. 19. Rursum circumdabor
 pelle mea: et in carne mea uidebo deum
 saluatorem meum quem uisurus sum ego
 ipse non alius. Ad denotandum idem titu-
 lum propter corpus. Quis enim corpus in cinere
 rem et in puluerem redactum sit: tamen
 omnia ista que spectant ad complementum corpo-
 ris redibunt. et idem corpus resurget. Et
 eadem anima illius hominis hoc idem corpus sibi
 assumet. et ei coniungetur. Hoc patet. quod si homo
 qui meruit debeat puniri ut iustus est: ne-
 cesse est: ut idem corpus et eadem anima in resur-
 rectione iterum coniungantur que prius fuerunt
 sibi coniuncta dum uiueret ante mortem. Nam si anima
 aliud corpus assumeret: non esset resurrectio. sed

noui corporis assumptio: Ex hoc patet quod
 idem corpus in numero cuiuslibet electi
 quod nunc est grossum. mortale. corruptibile
 le. defectuosum. obscurum. passibile et gra-
 ue: hoc erit in resurrectione immortale. sub-
 tile. incorruptibile sine defectu: et clarum. et
 passibile et agile. Et dico notanter cuiuslibet
 electi. quod corpora reproborum erunt ualde
 passibilia grossa ponderosa et obscura.
 Sed quereret quis de etate resurgentium et quan-
 titate. Respondetur: omnes in eadem etate resur-
 gent. sicut Christus qui fuit. xxxiii. annorum et quasi
 dimidium. Sic in eadem etate omnes resurge-
 mus tam senes quam iuuenes. Et in illa quan-
 titate stature resurget unusquisque quam tunc
 habuit uel habuisset si ad talem etatem pue-
 nit uel puenisset sine impedimento sui sta-
 tus. Unde apostolus ad eph. iiii. Donec occur-
 ramus in uirum perfectum in mensura etate ple-
 nitudinis Christi. **Q**uoniam ad secun-
 dam partem istius articuli ubi dicitur vitam
 eternam. Sciendum quod quilibet homo debet
 credere vitam eternam: quam uita ipse deus est
 Iohannis. xiiij. Ego sum uita ueritas et uita.
 Et ideo anima que semper erit coniuncta
 deo semper habebit vitam eternam. Et
 nota quod uita eterna omnibus bonis ab-
 undat. Et ideo est finis omnium desiderio-
 rum nostrorum. nam in uita eterna sen-
 sus delectabitur. intellectus illuminabitur.
 affectus quietabitur. appetitus sati-
 abitur. Unde Augustinus libro. ii. de
 ciuitate dei. O chare illam vitam ample-
 cti debuisti ubi est uita sine morte. lux
 sine tenebris. iuuentus sine senectute. pax
 sine discordia. uoluntas sine iniuria. reg-
 num sine commutatione. quia non amittitur.
 Unde Iohannis. xvi. Gaudium
 uestrum nemo tollet a uobis. Et tunc ex-
 cellens est illud gaudium: et tam multa
 sunt ibi bona quod de singulis dicere que ibi
 erunt deficit humanus intellectus. non
 solum humanus sed etiam angelicus. apostolus
 attestare. qui ait. 1. Cor. ii. Quod nec oculus
 uidit: nec auris audiuit: nec in corde homi-
 nis ascendit que preparauit deus his qui diligunt

gūt illū. **U**n etiā ps. **Q**m mille āni ān
oculos tuos sicut dies besterna q̄ p̄terijt
Ad quā vitā nos pducatur iesus xps ma
rie filius: q̄ sine fine viuit z regnat **A**mē

Incipit tractat⁹

de septem sacramētis.

Sacramēta sunt septē q̄ de/
us instituit. z in quolibet sa/
cramēto dat̄ gr̄a digne re/
cipienti ip̄m sacramentum

Querit̄ q̄ sunt sacramenta

nec̄itatis. **R**ūdeo fm̄ **R**ay. q̄ q̄nq̄. s. f.

baptism⁹. z firmatio. eucharistia. p̄ma.

et extrema vinctio. **E**t dicuntur nec̄itatis

q̄ sunt in p̄cepto. z tenet̄ quilibet ad ea

suscipienda p̄ loco z tpe. **R**eliq̄ duo sūt

sacramenta volūtat̄. s. ordo z matrimo

nū. **Q**uerit̄ vtrū sacramenta debeant

p̄ctōibus dari. **R**ūdeo fm̄ **R**aymun/
dū p̄pter occulta p̄ctā nō p̄nt sacramen

ta denegari alicui nisi p̄ amonitōez secre

tam in sp̄cālī: vel publicā factā in gene

ralī. vt p̄tz de p̄se. di. ij. c. phibeat. **E**x

stens aut̄ in p̄ctō mortali: siue occulto si

ue manifesto mortālī peccat recipiēdo

vt p̄tz dist. xl. c. multi. z. xcv. c. illd. xi. q.

ij. c. audi. **S**ilr z ministrās sacramēta

in p̄ctō mortali peccat mortālī. **Q**ueri

tur. vtrū possint iterari sacramēta. **R**ū/
deo tria sacramēta nō p̄nt iterari. s. bap

tism⁹ z firmatio z ordo. q̄ in collatōe

cuiuslibet trūū p̄dictōz imp̄m̄t̄ caract

atē. q̄ etiā p̄ mortē ab aīa nō p̄t separi.

Un si q̄s resuscitaret̄ nō esset baptisan

du. nec firmādu. nec reordinādu.

Sec⁹ est d̄ q̄truo: alijs sacramētis **U**n

Hugo de scō vic. dr. **S**i lazarus p̄ re

suscitatōem voluisset resumpsisse vxorez

suā: oportuisset q̄ d̄ nouo p̄traxiss̄ **U**n

p̄ mortē soluit̄ m̄rimoniū. **S**ilr euchar

istia z p̄ma z extrema vinctio reiterant̄

De p̄mo sacramēto. s. baptismi **Q**uerit̄

Baptismus est p̄mū sacramentū z

fundamentū oīm sacramētōz. z etiā est

fundamentū oīm sacramētōz. quia nul

lī cōfert̄ aī ip̄m in ecclīa aliq̄d sacramē

tōz. **Q**uerit̄ quis sit effectus cathēsis

mi. **R**espōdeo fm̄ **T**ho. in. iij. dist. vi.

q̄ exorcismus habet effectū in corpore z

in aīa. quia minuit̄ p̄tatem demonis ne

possit tantū in hoīe sicut p̄us. ne baptil

num z alia bona impediāt. **S**ed p̄dic

ta potestas demōis totalī in baptismō

tollit̄ **S**icut pharo p̄us flagellatus est

p̄lo nō egresso de egypto. z postea p̄o

pulo egresso totalī ī mari rubro **Q**uod

est figura baptismi d̄ submersus. **Q**ue

rit̄. vtz om̄es teneant̄ ad baptismū. **R**e

spōdeo fm̄ **T**ho. in. iij. dist. vi. **Q**uilibet

teneat̄ etiā sanctificatus in vtero p̄p

ter tres rōes. **P**rimo q̄dem p̄pter acq̄rē

dum caracterē quo adunet̄ p̄plo dei. et

quasi deputet̄ ad p̄cipiēda diuina sacra

mēta. **S**ecdo vt p̄ baptismi susceptōem

passioni xp̄i corporaliter cōformet̄ **T**er

tio p̄pter bonū obediētīe. q̄ p̄ceptuz de

baptismo oībus datum est. **J**ohis. iij.

Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua z c. **Q**ue

rit̄ vtrum baptismus aque possit in ali

quo suppleri. **R**espōdeo fm̄ **P**etrū de

tharentasia fm̄ cōem legem nō p̄t in

puulis suppleri: cum nō possint habere

vsū liberi arbitrii. **S**ed si p̄ christo oc

ciderētur: pie credit̄ q̄ saluarent̄ sine ba

p̄tismo aque. **I**n adultis aut̄ p̄t suppleri

p̄ baptismum flammis siue contritiōis

et p̄ baptismuz sanguinis. id est marty

rii. **E**t hoc intellige quādo est articulus

necessitatis. **Q**ueritur vtrum puer in

vtero existens possit baptisari. **R**espō

deo fm̄ **T**homā vbi supra: nō potest.

quia talis deo notus est non ecclīe. nec

subiēcti potest operariōi ministrozū ec

clesie. **U**nde **A**ugustinus dicit. q̄ sicut

qui non vixit nō potest mori. ita qui na

tus nō fuerit non potest renasci. **N**ō des

bet autēz mater sc̄ndi vt puer possit na

sci et baptisari **Q**uia fm̄ ip̄sum nō sunt

facienda mala vt eueniant bona. debet

tamen ip̄a mater sc̄ndi si iam defuncta